
In memoriam

Dr. Adolfas VALA

Šių metų liepos 28 d. eidamas 82-uosius metus netikėtai mirė buvęs pirmasis ilgametis Lietuvos geologijos techninės tarnybos organizatorius ir vadovas Adolfas Vala.

Adolfas Vala gimė 1922 m. vasario 1 d. Panevėžio apskrityje, Kupiškio valsčiuje, Kešėnavos k. (dabar – Girėnai), tarnautojo šeimoje. 1930 m. baigęs pradžios mokyklą įstojo į Plungės Kapucinų vienuolyno progimnaziją, tačiau, nepritaęs prie vienuolyno aplinkos, 1934 m. grįžo į Panevėžio berniukų gimnaziją ir baigė ją 1942 m. Tais pačiais metais įstojo į Vilniaus universiteto humanitarinių mokslų fakultetą studijuoti prancūzų kalbos. 1943 m. vokiečiams uždarius aukštąsias mokyklas ir paskelbus visuotinę mobilizaciją, pasirinkimo neliko: siekdamas išvengti kariuomenės įstojo į Vilniaus kunigų seminariją. Po vokiečių pralaimėjimo artėjant antrajai bolševikų okupacijai, 1944 m. pavasarį A. Vala tapo generolo Povilo Plechavičiaus organizuojamos Vietinės rinktinės savanoriu ir pateko į Marijampolės kariūnų mo-

kyklos pirmąją kuopą. Vokiečiams areštavus generolo P. Plechavičiaus karinę vadovybę, A. Valai pasisekė išvengti suėmimo, tuo tarpu visa antroji kariūnų kuopa buvo areštuota ir išvežta į Študchofo koncentracijos stovyklą. Kelis mėnesius padirbėjęs prie geležinkelio A. Vala tęsė teologines studijas Kauno kunigų seminarijoje. Pasibaigus Antrajam pasauliniam karui nutraukė teologines studijas ir 1945 m. įstojo į Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultetą studijuoti geologijos mokslų. Lėšų pragyvenimui užsidirbo dirbdamas Geologijos katedros laborantu.

1950 m. sėkmingai baigęs studijas toliau mokėsi Lietuvos MA Geologijos ir geografijos instituto aspirantūroje. Tuo pat metu dirbo Mineralogijos katedros asistentu, vėliau – dėstytoju Vilniaus universitete. 1954 m. apgynė geologijos-mineralogijos kandidato (dabar daktaro) disertaciją apie permo ir triaso sistemų raudonspalvių molių paplitimą, sudėtį, sandarą ir stratigrafiją. Tai buvo pirmas pokario mokslinis darbas, išsamiau analizuojantis dar mažai ištirtą molį dviejose geologinėse sistemose. Po dvejų metų A. Vala išrinktas Geologijos ir geografijos instituto Stratigrafijos ir tektonikos sektoriaus vadovu. Parašė mokslinių straipsnių apie permo, triaso ir kitų sistemų geologinę sandarą, naftingumo problemas Lietuvoje. Paskelbė straipsnių apie Lietuvos žemės turtus – gipsą, kreidą, mergelį, prekarterinių kvarcinį smėlį, jų geologiją bei kitas mineralines žaliavas. Be pagrindinio darbo, A. Vala dėstė įvairias geologines disciplinas Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto geologijos specialybės studentams.

Pokario pirmajame dešimtmetyje, išvalgiai išnaudojęs susilpnėjusį autoritarinį režimą, per gana trumpą laikotarpį jis padėjo Lietuvos nacionalinės geologijos tarnybos pamatus, 1957–1958 metais labai sėkmingai sujungęs įvairias geologijos organizacijas į monolitinį vienetą prie 1957 metų pabaigoje įkurtos Geologijos valdybos. Rusakalbius specialistus, atsiųstus okupacinio režimo iš įvairių Rusijos vietovių, pakeitė jaunais, tik baigusiais Vilniaus universitetą geologais.

1957 m. tapęs Lietuvos geologijos ir gelmių apsaugos valdybos vyriausiuoju inžinieriumi bei viršininko pavaduotoju, prisidėjo prie Lietuvos geologinių padalinių materialinės bazės kūrimo. Per nepilnus du dešimtmečius buvo pastatyti Geologijos valdybos, Geo-

logijos instituto pastatai Vilniuje. Įkurtos gamybinės bazės prie Vilniaus hidrogeologinės ekspedicijos, Naftos paieškų ekspedicijos, Geologinių darbų kompleksinės ekspedicijos, taip pat Šiaulių, Kauno, Utenos hidrogeologinių ekspedicijų ir Gargždų naftos paieškų ekspedicijos. Be to, buvo statomi gyvenamieji namai geologams, dirbantiems įvairiuose Lietuvos miestuose. Visos finansinės lėšos didelėms statyboms jo iniciatyva būdavo išrūpinamos iš Maskvos Geologijos ministerijos. Be techninės bazės ir namų statybos, ypatingas dėmesys buvo skiriamas pažangiai gręžimo technikai įsigyti. Per pirmąjį geologijos veiklos Lietuvoje dešimtmetį iš esmės atnaujinta geologinių, hidrogeologinių bei naftos paieškų gręžimo įranga. Šis techninis paveldas iki šiol tenkina nepriklausomos Lietuvos ūkinius poreikius. A. Vala niekada neužmiršo žmo-

gaus – darbuotojo, piliečio. 1957–1958 metais tūkstančius iš tremties grįžusių mūsų tautiečių, neturėjusių teisės gyventi Lietuvoje, priglauzdavo geologijos organizacijos. Čia veikė nuostata, kad įsidarbinant registracija Lietuvoje ne visada būtina. Iš lagerių ir tremties sugrįžęs jaunimas dažnai dirbdavo naftos paieškose, gręždavo hidrogeologinius gręžinius. Grįžusieji jautė ne tik materialią, bet ir dvasinę paramą. A. Vala daug dėmesio skyrė darbuotojų kvalifikacijos kėlimui, gamybinių bei mokslinių žinių kaupimui – sudaromos sąlygos dalyvauti moksliniuose bei gamybiniuose sąjunginiuose pasitarimuose. A. Valos paliktais darbais naudosis ne viena geologų karta. Ar prisimins velionio Adolfo Valos indėlį į Lietuvos geologinį paveldą, priklausys nuo mūsų jaunosios kartos pasirinkimo ir išprusimo laisvoje Lietuvoje.

Dr. Algirdas Misiūnas